

Local space and economic success : the role of spatial segregation of migrants in the Netherlands

Citation for published version (APA):

Beckers, P. J. (2011). *Local space and economic success : the role of spatial segregation of migrants in the Netherlands*. [Doctoral Thesis, Maastricht University]. Boekenplan.
<https://doi.org/10.26481/dis.20110119pb>

Document status and date:

Published: 01/01/2011

DOI:

[10.26481/dis.20110119pb](https://doi.org/10.26481/dis.20110119pb)

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Abstract

In this dissertation, I explore whether and how the spatial location of non-Western immigrants in the Netherlands matters for their economic success in the labour market and in self-employment. More specifically, I aim to find out how the local spatial environment in the place of residence, or place of firm location (for the self-employed), shapes immigrant economic prospects. This aim is reached by combining a number of thematic, complementary research projects. These projects assess the socio-economic position of non-Western immigrants in the country, analyse neighbourhood segregation effects on labour market outcomes, and examine spatial location effects on migrant business performance. To answer the research question, I combine quantitative and qualitative methods. Where possible, available data from the Netherlands Bureau of Statistics, the Central Agency for the Reception of Asylum Seekers (COA) and the Chambers of Commerce is used. To broaden the insight gained through these quantitative analyses, I also collect qualitative data in eight focus group discussions with experts and forty interviews with entrepreneurs. Moreover, local spatial regulations in five urban residential neighbourhoods are studied.

The overall conclusion of my dissertation is clear: Space matters for immigrant economic success both in the labour market and in self-employment. Location is an important determinant of economic success of non-Western immigrants in the Netherlands as regions, municipalities and neighbourhoods within municipalities offer different labour market and self-employment opportunities to migrants. The findings of this dissertation can be grouped into four themes: First, implications of regional and urban differences for the economic success of immigrants; second, the relevancy of the local social environment for the economic success of immigrants; third, implications of the local built environment and its regulations for the economic success of immigrants; and fourth, other (non-geographic) factors that influence economic success of immigrants.

Samenvatting

De onderzoeksvraag die in dit proefschrift centraal staat is de vraag of en zo ja, hoe de locatie van niet-westerse immigranten in Nederland uitmaakt voor hun economisch succes op de arbeidsmarkt en als zelfstandige ondernemers. Meer concreet kijk ik naar de wijze waarop de lokale woonomgeving en de omgeving van bedrijven (voor de zelfstandige ondernemers) het economisch succes van immigranten beïnvloeden. Deze onderzoeksvraag is niet alleen van belang voor Nederland, maar ook voor veel andere Europese landen die de laatste decennia te maken hebben gekregen met een toenemende maatschappelijke marginalisatie van niet-westerse immigranten. Tegenwoordig zitten veel niet-westerse immigranten zonder baan of verrichten zij werkzaamheden tegen lage lonen en onder precare arbeidsomstandigheden. De oorzaken voor deze economische marginalisatie kunnen divers zijn: het kan het gevolg zijn van problemen met verblijfs- of arbeidsvergunningen, een laag opleidingsniveau, aanraking met criminaliteit en/of gebroken families. Deze economische marginalisatie gaat vaak gepaard met ruimtelijk marginalisatie en dat laatste leidt ertoe dat niet-westerse immigranten in stedelijke achterstandswijken komen te wonen. Aangezien het tot op heden onduidelijk is of de locatie van niet-westerse immigranten in Nederland en/of binnen stedelijke gebieden effect heeft op hun economisch succes op de arbeidsmarkt of als ondernemers, biedt dit voldoende reden voor onderzoek.

Door het onderzoek slechts op een enkel immigratieland, namelijk Nederland, te concentreren, heb ik de mogelijkheid om in een aantal complementaire onderzoeksprojecten het effect van de genoemde ruimtelijke implicaties op zowel de arbeidsmarktuitkomsten als ook op de uitkomsten van ondernemers te analyseren. Elk project volgt daarbij zijn eigen onderzoeksmethodologie. Hoewel de onderzochte herkomstgroeperingen van immigranten per onderzoek verschillen, levert het onderzoek

een reeks interessante bevindingen op over de relevantie van de locatie voor het economische succes van niet-westerse immigranten in Nederland.

Uit de algemene onderzoeksvraag wordt in de hoofdstukken twee tot en met vijf een aantal meer specifieke vragen gedestilleerd. Zo wordt in hoofdstuk twee de basis gelegd voor de empirische analyses later in het proefschrift. Daarvoor wordt de sociaal-economische positie van niet-westerse immigranten in Nederland beschreven in het licht van de unieke Nederlandse immigratiegeschiedenis en het daarmee samenhangende beleid over de laatste 50 jaar. In hoofdstuk drie wordt de vraag gesteld of het wonen in 'migrantenbuurten' (buurten met een hoog aandeel niet-westerse immigranten) de arbeidsmarktkansen van asielzoekers bevordert of juist beperkt. Het bedrijfssucces van eerste en tweede generatie migrantenondernemers wordt in hoofdstuk 4 met elkaar vergeleken en daarbij wordt de vraag gesteld of en zo ja, hoe dit succes wordt beïnvloed door de lokale marktomstandigheden, de lokale aanwezigheid van andere leden uit de co-etnische groep (afkomstig uit hetzelfde land) en de sectorkeuze van de economische activiteit. In hoofdstuk vijf wordt de vraag onderzocht of, en zo ja, hoe de bebouwde omgeving en de daarmee samenhangende regelgeving in stedelijke woongebieden de ontwikkelingsmogelijkheden van migrantenondernemers beïnvloedt.

Ter beantwoording van de centrale onderzoeksvraag worden in dit proefschrift kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeksmethoden gecombineerd. Waar mogelijk maak ik gebruik van reeds beschikbare data: data van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) en bestanden uit het Handelsregister van de Kamer van Koophandel. Om de bevindingen uit deze kwantitatieve analyses diepgaander te kunnen onderzoeken, heb ik aanvullend kwalitatieve data verzameld uit acht focusgroepsdiscussies met deskundigen en uit veertig face-to-face interviews met ondernemers. Daarnaast heb ik ook de bestemmingsplannen van vijf stedelijke onderzoekswijken in de vier grote steden bestudeerd.

In **hoofdstuk twee** wordt de sociaal-economische positie van niet-westerse immigranten in Nederland beschreven in het licht van de Nederlandse immigratiegeschiedenis en het daarmee samenhangende beleid over de laatste 50 jaar. Ter verkrijging van inzicht in het niveau van integratie van de herkomstgroeperingen van immigranten in de samenleving, wordt de sociaal-economische positie zowel absoluut als ook in verhouding tot autochtone Nederlanders geanalyseerd. Het niveau van integratie van immigranten wordt in het algemeen gemeten door een vergelijking te maken tussen de 'scores' van immigranten en autochtonen op een aantal kernvariabelen die de sociaal-economische positie van mensen in de samenleving weerspiegelt.

In **hoofdstuk drie** wordt het causale effect onderzocht van woonsegregatie van niet-westerse immigranten op hun arbeidsmarkttuitkomsten. Meer specifiek stel ik hier de vraag of het wonen in migrantenbuurten de arbeidsmarktkansen van asielzoekers bevordert of juist beperkt. Om deze vraag te kunnen beantwoorden, maak ik gebruik van een uniek natuurlijk experiment, namelijk de willekeurige toewijzing van de eerste woonlocatie van asielzoekers in Nederland. Door een combinatie van aantal administratieve bronnen is het mogelijk om ongeveer 92.000 asielzoekers over de periode van 1999-2004 te volgen en hun ontwikkelingen op de arbeidsmarkt te bestuderen. Gelet op deze 'rijke' data heb ik ook analyses kunnen uitvoeren voor deelgroepen, voor de niet-lineaire relatie tussen concentratie en arbeidsmarkttuitkomsten, en voor selectie effecten.

In **hoofdstuk vier** onderzoek ik de stelling dat tweede generatie migrantenondernemers in vergelijking met de generatie van hun ouders substantieel betere economische posities met veelbelovende toekomstperspectieven hebben. Specifiek biedt dit hoofdstuk een systematische weergave van eerste en tweede generatie migrantenondernemers van de vijf grootste groepen niet-westerse ondernemers in Nederland. De focus ligt hierbij op hun bedrijfs- en locatietekenen. Het

onderzoek illustreert de grote verschillen in integratie tussen de vijf herkomstgroeperingen en legt een verband met het succes in ondernemerschap.

In **hoofdstuk vijf** wordt gekeken naar de potentiële relatie tussen wijkenmerken en het bedrijfssucces van migranten. Meer specifiek wordt er onderzocht of, en zo ja, in welke mate de bebouwde omgeving van een wijk en de daarmee samenhangende regelgeving de ontwikkelingsmogelijkheden van migrantenondernemers beïnvloedt. Ter bestudering van deze onderzoeksvraag contrasteer ik twee typen van stedelijke woonwijken, namelijk vooroorlogse en naoorlogse wijken. Beiden kennen een zeer uiteenlopende ruimtelijke inrichting. In vooroorlogse wijken is er weinig functionele scheiding tussen commerciële functies en woonfuncties en daarom worden deze wijken ook wel gemengde wijken genoemd. Naoorlogse wijken daarentegen zijn uitsluitend voor woondoeleinden gebouwd. Deze wijken geven maar weinig ruimte aan commerciële functies, die bovendien sterk ruimtelijk gescheiden worden van de woonfunctiegebieden. Naoorlogse wijken worden daarom ook wel mono-functionele wijken genoemd. De verschillen in de bebouwde omgeving en de daarmee samenhangende regelgeving tussen voor- en naoorlogse wijken vormen een belangrijke verklaring voor de differentiatie in de ontwikkelingsmogelijkheden van migrantenondernemers. Vooroorlogse wijken zijn vitaler en attractiever voor ondernemers, naoorlogse wijken bieden vooral gemak- en kostenvoordelen.

In **hoofdstuk zes** wordt de centrale onderzoeksvraag beantwoord en in het licht daarvan wordt een selectie van de resultaten uit hoofdstuk twee tot en met vijf bediscussieerd. De belangrijkste conclusie uit dit proefschrift is dat de locatie van niet-westerse immigranten in Nederland inderdaad uitmaakt voor hun economisch succes op de arbeidsmarkt en als zelfstandige ondernemers. De onderzoeken leiden daarnaast tot een reeks bevindingen die aanleiding kunnen zijn voor vervolgonderzoek. Deze bevindingen kunnen in vier thema's worden samengevat: ten eerste, implicaties van regionale en stedelijke verschillen voor het economisch succes van immigranten; ten tweede, de relevantie van de lokale sociale omgeving voor het economisch succes van immigranten; ten derde, implicaties van de bebouwde omgeving en de daarmee samenhangende regelgeving voor het economisch succes van immigranten; ten vierde, andere (niet-geografische) factoren die invloed hebben op het economisch succes van immigranten.

Het eerste thema ziet op de ongelijke verdeling van niet-westerse immigranten over Nederland en op de verschillen tussen regio's en steden ten aanzien van arbeidsmarkt mogelijkheden en mogelijkheden voor ondernemers. De mogelijkheden in deze gebieden hangen af van ondermeer vier factoren: de structuur van de economische sectoren, de welvaart, de arbeidsmarktconcurrentie en de afzetmarkten voor specifieke goederen en diensten. Deze laatste twee factoren zijn ook afhankelijk van de lokale aanwezigheid van andere niet-westerse immigranten die vaak concurreren op het gebied van onderneming (b.v. lokale groentewinkels of snackbars) of banen aan de onderkant van de arbeidsmarkt. De resultaten uit mijn onderzoeken onderstrepen de relevantie van regionale en stedelijke verschillen voor het economisch succes van immigranten op de arbeidsmarkt en als zelfstandige ondernemers. Een interessante conclusie voor ondernemers is dat het bedrijfssucces in de vier grote steden niet per se hoger is dan elders; ook al bieden deze steden attractieve markten, door de sterke competitie kan maar een deel van de ondernemers zich in de markt profileren.

Het tweede thema onderstreept de betekenis van de lokale ruimtelijke woon- en bedrijfsomgeving voor het economisch succes van niet-westerse immigranten op de arbeidsmarkt en als ondernemers. In dit verband, bevestigt dit proefschrift vooral de relevantie van de lokale bevolkingssamenstelling en de bebouwde omgeving met de daarmee samenhangende regelgeving. De lokale bevolkingssamenstelling in een bepaald gebied kan op drie manieren het economische succes van niet-westerse immigranten beïnvloeden. Allereerst kan de lokale aanwezigheid van de co-etnische gemeenschap het sociale en economische gedrag van de leden vormen; ten tweede, kennen

migrantenbuurten unieke sociale omstandigheden die impact kunnen hebben op de bevolking; en ten derde, bepalen de algemene sociaal-economische bevolkingskenmerken van een gebied het lokale niveau van welvaart en het lokaal aanwezige sociale kapitaal, hetgeen allebei beslissend kan zijn voor het succes van niet-westerse immigranten op de arbeidsmarkt en als ondernemers. De relevantie van de bebouwde omgeving wordt bij het derde thema besproken.

Het derde thema onderstreept, naast de bovengenoemde lokale bevolkingssamenstelling, de betekenis van de lokale bebouwde omgeving en de daarmee samenhangende regelgeving voor het economisch succes van niet-westerse ondernemers. Zo bestaan er duidelijke verschillen in ontwikkelingsmogelijkheden tussen ondernemers uit vooroorlogse en uit naoorlogse wijken. De verschillen tussen de twee wijktypen worden bepaald door het soort gebouwen, de ruimtelijke inrichting en de bestemmingsplannen. Het onderzoek laat zien dat de restrictieve zonering in mono-functionele, naoorlogse woonwijken niet alleen potentiële ondernemers bemoeilijkt om zich in de wijk te vestigen, maar ook de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande ondernemers belemmert. Ondernemers hebben immers geschikte bedrijfsruimte nodig om zich te kunnen vestigen en om te kunnen groeien. Ook laat het onderzoek zien dat markten in het algemeen ruimtelijk begrensd zijn en dat (potentiële) ondernemers plaatsgebonden zijn door huisvesting, sociale banden en kennis van een specifiek gebied. Verder leidt het onderzoek tot de interessante conclusie dat een hoger lokaal voorzieningenniveau (b.v. cafés, restaurants) de buurt van meer 'overlevingspotentiaal' kan voorzien. Dit kan weer de ontwikkelingsmogelijkheden van andere bedrijven in de buurt bevorderen, met name die van die bedrijven die een sterke klantenbinding aan de buurt hebben. Het niet voorhanden zijn van lokale voorzieningen zou een deelverklaring kunnen vormen voor de reden waarom sommige (vooral naoorlogse) buurten ondernemers alleen op basis van gemak- en kostenvoordelen kunnen aantrekken (b.v. door de beschikbaarheid van gratis parkeermogelijkheden).

Het vierde en laatste thema belicht een aantal (niet-geografische) algemene integratierelateerde aspecten die de economische uitkomsten van niet-westerse immigranten op de arbeidsmarkt en als ondernemers sterk kunnen beïnvloeden. Hoewel in dit onderzoek de integratierelateerde factoren niet duidelijk aanwijsbaar zijn, omdat zij conceptueel enigszins vaag en daarmee moeilijk meetbaar zijn, heeft dit proefschrift hun relevantie wel verduidelijkt en kunnen zij als verklaring dienen voor een aantal bevindingen van dit proefschrift. Zo verbeteren arbeidsmarktuitskomsten van niet-westerse immigranten naarmate men langer in het gastland verblijft en meer gastlandspecifieke culturele en taalvaardigheden verwerft. Voor migrantenondernemers lijkt vaak juist het gebrek aan deze vaardigheden te verklaren waarom deze ondernemers met problemen kampen die voortkomen uit het niet kennen van officiële en inofficiële regels en een gebrek aan essentiële bedrijfsinformatie. Verder lijken verschillen in bedrijfskenmerken en bedrijfssucces tussen drie herkomstclusters van niet-westerse migrantenondernemers (het arbeidsmigrantencluster, het koloniale cluster, en Chinezen) samen te hangen met een belangrijke differentiatie tussen hun opleidingsniveau en hun gastlandspecifieke culturele en taalvaardigheden. Deze differentiatie tussen de drie clusters zou kunnen verklaren waarom Turkse en Marokkaanse ondernemers (arbeidsmigrantencluster), die gemiddeld lager zijn opgeleid en minder succesvol zijn op de arbeidsmarkt, ook minder vaak aan te treffen zijn in de veel belovende ondernemerssectoren. Eveneens zou deze differentiatie kunnen verklaren waarom het arbeidsmigrantencluster in het algemeen minder succesvol in ondernemerschap is dan ondernemers uit het koloniale cluster (Surinaamse en Antilliaanse) en Chinezen. Tot slot onderstrepen de bevindingen van dit proefschrift het sterke verband tussen de arbeidsmarkt en het zelfstandig ondernemerschap. Mijn onderzoek toont aan dat ondernemerschap geen onafhankelijke route voor sociale stijging is die de voor de arbeidsmarkt bekende afhankelijkheid tussen opleiding en economische kansen weet te omzeilen. Dit toont opnieuw het belang aan van een goede integratie van immigranten in de Nederlandse maatschappij, niet alleen ter bevordering van hun arbeidsmarktkansen, maar ook ter bevordering van succesvol migrantenondernemerschap.